

שיקלא וטריא

בבא קמא קה

לעלוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובריה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

(קושיה) אי הכי ממון גמור הוא חומש נמי לא משלם!?

א. אמר רב הונא בריה דרב יהושע לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד

קרקעות ר"ל הבן כפר בשעבוד קרקעות שלולא זאת לא היה צריך לשלם, ועל זה קיי"ל

שאינן נשבעים על הקרקעות.

ב. רבא [גזילה קיימת]: הכא במאי עסקינן כגון שהיתה דיסקיאה של אביו

מופקדת ביד אחרים והגזילה בתוכה,

קרן משלם דהא איתיה,

חומש לא משלם, דכי אשתבע בקושטא אישתבע דהא לא הוה ידע, אין חייבים על

שגגת השבועה שליבו אנסו. [נשחייבים דווקא על זדון השבועה, שזכור על הפקדון ומתחייב

קרן על כפירתו, או על שגגת קרבן, שלא יודע שיש קרבן על זה, והיזיד הפקדון.]

[משנה] (4) חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן

להלן שתי לישנות בדעת רב פפא:

1. אמר רב פפא לא שנו אלא שאין גזילה קיימת, אבל גזילה קיימת צריך

לילך אחריו חיישינן שמא תיסקר ותעמוד על פרוטה.

2. איכא דאמרי - אמר רב פפא לא שנו גזילה קיימת ולא שנו שאין גזילה

קיימת, אינו צריך לילך אחריו, לשמא תיסקר לא חיישינן.

היה שווה פרוטה והוזל

אמר רבא גזל שלש אגודות בשלש פרוטות, והוזלו ועמדו על שתיים.

אם החזיר לו שתיים, חייב להחזיר לו אחרת מכיוון שמשעת הגזילה הייתה שווה פרוטה.

ותנא תונא שלנו מסייע:

גזל חמץ ועבר עליו הפסח, ואמר לו הרי שלך לפניך - טעמא דאיתיה בעיניה, הא

ליתיה בעיניה, אע"ג דהשתא לאו ממונא כיון דמעיקרא ממונא הוא, בעי שלומי.

הכא נמי, אף על גב דהשתא לא שוה פרוטה, [כיון דמעיקרא הוה שוה פרוטה],

בעי שלומי.

גזל שווה פרוטה והחזיר חצי - האם חייב להחזיר החצי השני

בעי רבא גזל שתי אגודות בפרוטה, והחזיר לו אחת מהן מהו?

להלן צדדי ספקו:

מי אמרין השתא ליכא גזילה,

או דלמא, הא לא הדר גזילה דהואי גביה.

הדר פשטה - גזילה אין כאן השבה אין כאן ור"ל אף על פי שגזילה אין כאן, מצות

השבה אין כאן.

ספקות בגילוח נזיר

ואמר רבא הרי אמרו נזיר שגילח ושיר שתי שערות לא עשה ולא כלום ולא קיים

עדיין מצות גילוח.

בעי רבא גילח אחת ונשרה אחת מהו זה גילוח או לא?

(קושיה) נזיר שגילח כל שערות אחת אחת קא מבעיא ליה לרבא! הרי פשוט שקיים

מצות גלוח, שהרי בשעת שבה לגלח את שתי השערות היה בה שיעור גילוח.

(תירוץ) אמר ליה לא צריכא, כגון שנשר אחת מהן ואח"כ וגילח אחת שמעתה אין

שיעור גילוח?

להלן צדדי ספקו:

מי אמרין השתא מיהת הא ליכא שיעור,

תוספות ד"ה אמר רבא גזל שלש אגודות בג' פרוטות והוזלו ועמדו על שתיים חייב להחזיר לו אחרת. פ"י אם ישנה בעין מחזיר אותה ואם לאו משלם ליה שוה פרוטה כמו שהיתה שוה בשעת הגזילה והוא הדין באחת שגזלה והוזלה שמחזיר לו אגודה או דמיה אלא רבותא נקט דאפילו בשלשה דקיים מצות השבה בתרתי אפ"ה חייב להחזיר לו אחת אע"ג דמהאי ותנא תונא דמיתיי לא משמע מינה אלא היכא דגזל אחת והוזלה דההיא דמיה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח ההיא רבותא דג' קאמר רבא מסברא ומדנקט והוזלו משמע דפשיטא ליה דאם גזל ג' אגודות שוות שתי פרוטות והחזיר לו ב' מהן דלא מיחייב להחזיר לו שלישית כיון דמעיקרא בשעת גזלה לא הוה ממונא ולשמא תיסקר לא חיישינן:

קא תוספות ד"ה הרי אמרו חבית שנקבה וסתמוה שמרים כו'. מה שפירש בקונטרס חבית שנתנה ע"פ ארובה ומצלת על העלייה אין נראה דההיא משנה דמיתיי בסמוך חבית שנקבה היא במס' כלים בפ"י (מ"י) דמשמע דמיתיי להציל מה שבתוכה אם היא באהל המת דאי הוה נית ליקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

שיקלא וטריא

סיכום הדף היומי

בבא קמא קה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

מזה הגמרא מדמה למקרה שלנו:

אלמא אע"ג דהא קאים ומודה שהיא שלו, **כיון דאי מיגניב ממונא קא כפר**, השתא נמי ממונא קא כפר.

הכא נמי לגבי חמץ שהכפירה כהודאה היא, אף על גב דעפרא בעלמא הוא, כיון דאי מיגניב בעי שלומי ליה ממונא מעליא, השתא נמי ממונא קא כפר ליה.

יתיב רבה וקאמר להא שמעתא שמחייב בקרבן-

(קושיה) איתיביה רב עמרם לרבה-

וכחש בה **פרט למודה בעיקר**. כיצד?

שורי גנבתי!

והוא אומר לא גנבתי.

מה טיבו אצלך?

להלן מספר מקרים שפטור מקרבן, וביחד יבואר כיצד הגמרא מסבירה שנחשבו כמודה בעיקר ולא כפר.

אתה מכרתו לי- דא"ל לא נתתי לך דמי, שקיל תורך וזיל!

אתה נתת לי במתנה - דאמר ליה על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא, ולא עבדי לך, שקיל תורך וזיל!
אביך מכרו לי.

אביך נתת לי במתנה - דאמר ליה על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא, ולא עבדי לך, שקיל תורך וזיל!
אחר פרתי רץ.
מאליו בא אצלי.

תועה בדרך מצאתיו - באומר שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי יודע שהיא שלך שאחזירנה לך

שומר חנם אני עליו, שומר שכר אני עליו, שואל אני עליו,

מכל הנ"ל ונשבע והודה, יכול יהא חייב ? תלמוד לומר וכחש בה פרט למודה בעיקר.

עתה רבה מחלקת בין הברייטא זו לברייטא דלעיל, שהוא פשט שחייב קרבן.

א"ל תדורא אין לב **כי תניא ההיא דקאמר ליה הילך**, שלא שייך לומר אילו גנבה היה פוטר את עצמו, שכאן הבהמה עומדת לפניו ליטול. **כי קאמינא דקיימא באגם**.

חיוב קרבן בשבועת העדות

תניא אמר בן עזאי ג' שבועות הן [בעד אחד]

1) הכיר בה אבידה ולא במוצאה שאמר שראה אותה מהלכת ברשות אחרת ואינו יודע של מי הוא.

2) במוצאה ולא בה, שהיה לו להודיע שאיש פלוני מצא אבידה זו ואינו יודע אם שלו או לאו.

3) [אחרי תיקון הגמרא] בה ובמוצאה.

למאי הלכתא?

להלן נחלקו אם פטור או חייב במקרים הללו.

א. **רב אמר רבי חנינא לפטור** העד.

ב. **ושמואל אמר לחיוב**.

ובפולוגתא דהני תנאי- דתניא המשביע עד אחד וכפר ונשבע שלא יודע:

א. **[ת"ק] פטור** - סבר דבר הגורם לאו כממון דמי.

ב. **ורבי אלעזר בר' שמעון מחייב** - סבר דבר הגורם לממון כממון.

הכופר בפקדון בלא שבועה - האם נקרא גזלן

אמר רב ששת הכופר בפקדון ובאו עדים נעשה עליו גזלן משעת הכפירה אפילו שלא

נשבע וחייב באונסין.

ותנא תונא

[רישא] וכחש בה ואחריו כתוב 'והשיב את הגזילה' **למדנו עונש** שעומדת ברשותו עד

שיחזירה לבעלים.

אזהרה מניין? תלמוד לומר לא תכחשו.

מאי לאו לעונש כפירה קרי למרות שלא נשבע?

(דחיה) לא לעונש שבועה אך בכפירה אינו חייב באונסים.

קתני סיפא- ואישתבע מכלל דרישא דלא אישתבע

[סיפא] דקתני סיפא

ונשבע על שקר למדנו עונש חומש ואשם.

אזהרה מניין? ת"ל לא תשקרו.

(קושיה) ומדסיפא דאישתבע, רישא דלא אישתבע!

(תירוץ) אמרי אידי ואידי דאישתבעי - כאן סיפא שהודה שיש חומש ואשם. כאן

רישא שבאו עדים.

כך הדין: אתו עדים חייב באונסין, אודויי אודי חייב בקרן וחומש ואשם.

(קושיה) ושכנגדו חשוד על השבועה שבמקרה כזה התובע ישבע ויטול כיצד?

אחד שנחשד שבועת העדות, ואחד שבועת הפקדון, ואפילו שבועת שוא.

ואם איתא, בכפירה נעשה גזלן הוא דאיפסיל ליה, אפילו שלא נשבע עדיין ?

(תירוץ) אמרי הכא במאי עסקין דקאי באגם דלאו כפירה הוא, דסבר אשתמיטנא ליה אדאזילנא ומייתינא ליה.

תדע דאמר רב אידי בר אבין הכופר:

במלוה ולא נשבע ובאו עדים, כשר לעדות שמלווה להוצאה ניתנה ואינה בידו ורוצה לדחותו

עד ששייג את המעות.

בפקדון שיש עדים שראו שבאותה שעה שכפר היה הפקדון בידו פסול לעדות.

[עד כאן דף קה עמוד ב]

^ק תוספות ד"ה כאן שהודה כאן שבאו עדים. ואיצטריך שתי אזהרות משום דעונשן אין שוין דבהודה שייך חומש ואשם ובעדים לא שייך אלא חיוב עונשין ומיהו תימה אמאי קאמר ברישא מוכחש עונש שמענו ובסיפא אומר מונשבע על שקר דכיון דלא מיירי אלא לאחר שבועה תרוייהו ה"ל למימר מונשבע על שקר: